

Του Απόστολου Α. Πιερρί

Τα λάθη πληρώνονται - και είναι δίκαιο

Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική δεν εκφράζει τη γεωστρατηγική του οικείου χώρου μας
Εξακολουθεί την πολιτική των Ευρωπαϊκών Προστατριών Δυνάμεων - Θα αλλάξει;

Η κοσμική τάξη είναι αδήριτος και απαραβίαστος. Κάθε παράβαση της γεννιάς διαδικασίας αυτοδιάθεσης. Αυτό το γεγονός ακριβώς χαρακτηρίζει τα φυσικά και ελεύθερα συστήματα, και συνιστά την ευσταθή ισορροπία τους. Η διάρρηξη μιας παράβασης περιλαμβάνει αναγκαστικά την τιμωρία της. Η τιμωρία της δεν είναι αναγκαστική πάθος της θείας αρμονίας, αλλά αυτή η ουσία της δικαιοσύνης. Χωρίς αυτήν το σύστημα θα απορρυθμίζονταν. Αν μια απόκλιση από τη σωστή πορεία δεν διορθωθεί, το κινούμενο θα πάει στα λάθος μέρη, θα πέσει σε ανώμαλα εδάφη και γκρεμούς και φωτιές και θάλασσες. Η απαραίτητη αυτή διάρρηξη της απόκλισης είναι η τιμωρία για το λάθος πορείας - και χωρίς αυτήν δεν γίνεται επαναφορά στη σωστή πορεία. Η επαναφορά συνεπάγεται ζημία για το υποκείμενο που έκανε το λάθος. Αν ζημία δεν ακολουθεί, το λάθος, η ορθότητα της αλήθειας δεν θα είχε δικαίωση. Το χάσιμο ακολουθεί το λάθος, όπως ακριβώς η αυτηρία την αλήθεια. (ΙΙ) αυτό σε θρησκευτικό επίπεδο υπάρχει η Κόλαση, όσο αναγκαία υπάρχει και ο Παράδεισος). Το λάθος και η αποτυχία πληρώνονται, το σωστό και η επιτυχία αμειβεται - κι αυτό είναι δικαιοσύνη.

Η ηγετική αναδιοκράτεια της Νεοελληνικής πραγματικότητας θέλει όμως να μην καταβάλει το τίμημα της ανικανότητας της, για να μπορεί να διατηρεί την εξουσία. Γιατί αν το λάθος πληρώνεται, η αποτυχία της θα ήταν έκδηλη και κατά συνέπεια ο παραμυθισμός της βέβαιος και γρήγορος. Για να αποφυγεί αυτό χρειάζεται οι συνέπειες της αποτυχίας να αμβλύνονται μέχρι εξαφανισθούν. Όμως αυτό συνεπάγεται ότι και οι συνέπειες της πραγματικής επιτυχίας (δεν εννοώ τις καταπονήσεις στο εσωτερικό του κατεστημένου) θα πρέπει να εξεραρώνονται. Έτσι δεν υπάρχει κίνητρο για την ικανότητα, ούτε η καλή επιβραβεύεται, με την απαιτούμενη εξομεική διάκριση. Αντίθετα υπάρχει προέσβαση από τις συνέπειες της αποτυχίας, ενώ και η επιτυχία δεν

κέρδους αμέσως και (μεγεθυνόμενου) στο μέλλον. Την παρούσα ζημία από τις συνέπειες των λαθών της αναδιοκράτειας της, θα υπερασπίζετο το κέρδος από την απάλη της κοινωνίας από αυτήν την αναδιοκράτεια. Αντίθετα, όταν τα λάθη δεν πληρώνονται, η επαναφορά στο σωστό δρόμο δεν γίνεται (ει μόνον επιφανειακά), έτσι τα λάθη συσσωρεύονται, οι συνέπειές τους μεγεθύνονται, και στο τέλος επέρχεται κολοσσιαία κατάρρευση, που θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν είχε οφείλει από νωρίς να λειτουργήσει ο αυτόματος μηχανισμός εξομεικής και διορθώσεως που υπάρχει στα φυσικά και ελεύθερα συστήματα. Όσο μάλιστα καθυστερεί να λειτουργήσει ο λειτουργικός αυτός μηχανισμός, τόσο η συσσώρευση της αποτυχίας είναι μεγαλύτερη, τόσο βαθύτερες οι συνέπειες της τελικής, αναπόφευκτης κατάρρευσης του αναδιοκρατικού συστήματος.

Αυτό που περιγράφω είναι κατά βάση το αρχαιοελληνικό βίωμα (θρησκευτικό, φιλοσοφικό, ηθικό, κοινωνικό): ένα βίωμα σκληρό σαν το σόν. Και η ανυπόφορη σκεδόν σκληρότητα του (ανυπόφορη για υλισθηρές που έχουν μαλακώσει από υπερπροστασία) καταρτίζεται στο ότι η αναμενόμενη τιμωρία του σφάλματος έπιπτε όχι μόνο στους άμεσους δράστες του λάθους, αλλά και στους άμεσους συνεργούς ή υποστηρικτές τους, και σε αυτούς που τους ανέχονται, ακόμη και σε όσους έχουν την οποιαδήποτε σχέση μαζί τους, σε είναι οξεία συγγενείς ή γειτονίες, συγγενείς και γειτονίες που μπορεί να εκτείνονται μέχρι όλη την πολιτεία και κοινωνία. Το λάθος πρέπει να διορθωθεί για να αποκαταστεί η κοσμική τάξη της φυσικής αρμονίας. Και θα διορθωθεί αν πληρώσουν το λάθος όλοι όσοι οποιαδήποτε αφορούνται με αυτό - ο δράστης, και αυτοί που το ανέχονται, ακόμη και αυτοί που συνυπάρχουν μαζί του έστω και εάν δεν το γνωρίζουν συνειδητά.

Όταν μια χώρα δεν διορθώνει τα λάθη της πληρώνοντας το τίμημα της διάπραξής τους, δεν είναι μόνον ότι προκαλεί έτσι την εφαρμογή του νόμου της αρνητικής συσσώρευσης, αφού κάθε αρχικό λάθος, αφήνοντας αδιόρθωτο, οδηγεί σε συνεχώς αυξανόμενη απόκλιση (αποτυχία, συνεχώς βλάβη). Ακόμη περισσότερο μια τέτοια πολιτική δημιουργεί κούλητρο αναμειβόμενης και αναποτελεσματικότητας σε όλη την κοινωνία και σε όλες τις εκφάνσεις της συγκροτημένης ανθρώπινης δραστηριότητας. Κατά συνέπεια, και δεν έχει συμφέρον να νοιάζεται, για την καλή δουλειά σε οποιοδήποτε τομέα. Ούτε η κακή δουλειά τιμωρείται, ούτε η καλή επιβραβεύεται, με την απαιτούμενη εξομεική διάκριση. Αντίθετα υπάρχει προέσβαση από τις συνέπειες της αποτυχίας, ενώ και η επιτυχία δεν

συνεπάγεται αντίστοιχη αναδοκίμηση ρόλων και πόρων. Τα αντίκρητρα αυτά για ικανότητα και επιτυχία που χαρακτηρίζουν την σημερινή Νεοελληνική πραγματικότητα, αντιπαραθέτουμε τα με την κοιλότητα που επικρατεί σε ισχυρές και ανεπτυγμένες δημοκρατίες με γερρό στομάχι, όπως κατ'εξοχήν είναι η Αμερικανική (ανάλογα προς την αρχαία Αθηναϊκή). Ο ανταγωνισμός εκεί είναι οξύτατος. Χρειάζεται αγώνισμα επί πραγματολογικής βάσης ικανότητας και επιτυχίας για να κερδηθεί μια θέση, και ακόμη μεγαλύτερος για να κρατηθεί, ή μάλλον για να συνεχισθεί η θανάτωση, αφού κάθε επιτυχία σημαίνει αναγκαστικά προεξέλιξη. Τίποτε δεν είναι σίγουρο, και τίποτε δεν είναι «δικαίωμα», και τίποτε δεν είναι «εκτενόμενο». Κάθε οργανισμός ούτως, τόσο στο ανθρώπινο ιεραρχικό δυναμικό του, όσο και σε αυτή τη διαρθρωτική δομή του σε δεύτερο επίπεδο, ισχύει όσο λειτουργεί καλά και αποδοθεί. Η κοινωνία δεν το έχει κρατήσει από καμία υπερβατική αρχή δικαιοδοσίας. Η μόνη εν εσχάτοις δικαιοσύνη σε όλα τα πράγματα είναι πραγματιστική.

Βεβαίως κάθε θεομετρήσιμη μπορεί να δημιουργήσει διακαμψίες στην απαιτούμενη άμεση προσαρμοστικότητα σύμφωνα με την αρχή του πραγματισμού και λειτουργικότητας. Ο κάτοχος μιας θέσης π.χ. μπορεί να την χρησιμοποιήσει για να θαρραστεί απέναντι στις συνέπειες του κυριαρχούντος σκληρού ανταγωνισμού. Αλλά ένα σύστημα με ελαφρύ κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της ανθρώπινης δραστηριότητας και με εμπεδωμένο το αγωνιστικό ιδεώδες της κοινωνικότητας έχει διεξδοθεί και όλη ενάντια στις κατακαρξίες της θεσμικής συγκρότησής του. Και απόδειξη της λειτουργικότητας τέτοιων διεξδοθέν και άλλων ευρείας οπτικής πάντοτε στο αποτέλεσμα. Η ανθρώπινη κινητικότητα στις ιεραρχίες της εξουσίας σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης κοινωνικότητας είναι μέγιστη στο ελεύθερο και φυσικό σύστημα. Αντίθετα στις αναδιοκρατίες παρατηρεί κανείς απίστηψη μονιμότητα στις διανομίες ρόλων και πόρων. Αυτό είναι βαθύτατα αβυσσικό: γιατί η ανθρώπινη φύση είναι τέτοια που, σαν κανόνα, για κάθε κατοχή θέσης, ρόλου και πόρου ταχύτητα γεννιέται ο ανταγωνισμός που θα προκαλέσει τον κάτοχο σε αγώνα εξουσίας. Και αυτό είναι για το καλό της κοινωνίας: γιατί η κοινωνία χρειάζεται τον καλύτερο σε κάθε θέση, ρόλο και πόρο - και κερδίζει από αυτό το σύνολο της.

Η εφαρμογή των αρχών που εξήγησα παραπάνω είναι άμεσα προφανής στα θέματα της Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Έγραφα και εξήγησα στο προηγούμενο άρθρο

μου ότι η πολιτική αυτή είναι αναδιοκρική. Είναι και αναδιοκρική. Γιατί στην ουσία δεν θέλει να δεχθεί τις συνέπειες των λαθών της. Και δεν θέλει να τις δεχθεί υπολογίζοντας ότι σε ένα κατάλληλο βάθος χρόνου θα μπορέσει να τις αποφυγή με τη μέθοδο της συνεχούς αναδιοκρικής. Διαπραττεί έτσι και θεμελιώδες σφάλμα δεύτερας τάξεως. Γιατί η κοσμική τάξη είναι έτσι ώστε οι συνέπειες ενός σφάλματος, που δεν αναγνωρίζεται εμπρόθεσμα με την αποδοχή των συνεπειών του, να μεγάλωνουν συνεχώς. Πράγμα που δεν προμηνύει καλά για τη χώρα μας (συγκρίνετε τις εξελίξεις στη Σερβία).

Ας δούμε τις συγκεκριμένες εφαρμογές της γενικής πραγματολογικής αρχής που εξήγησα παραπάνω. Από το 1955 η Ελλάδα ακολούθησε λάθος πολιτική για το χώρο μας, στην αρχή για το Κυπριακό. Το αρχικό λάθος έγινε προσπάθεια να διορθωθεί πραγματικά, αλλά αναποτελεσματικά (χωρίς γενικότορο Ελληνοτουρκικό στρατηγικό συντονισμό), με τις Συνθήκες της Ζυρίχης και του Λονδίνου. Οι συνθήκες αυτές αποτελούσαν μια χειρότερη κατάσταση από τις ελλογες προοπτικές του 1953, και έτσι αντιπροσέπειαν το τίμημα του λάθους που συνέβη εν τα μεταξύ. Ο παγκόσμιος διπολισμός που επικρατούσε τότε έπεισε την Κυπριακή ηγεσία και το Νεοελληνικό εθνικιστικό κατεστημένο, να επιδίωξε την ακύρωση των συνεπειών του λάθους, υπό τη Σοβιετική ομπρέλα στην ουσία, και υπό την βερμπαλιστική ιδεολογία περί «διεθνούς δικαίου». Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν η νέα κατάσταση στην Κύπρο το 1974. Και τώρα η βέλτιστη αυτηνομήν λύση είναι φυσικά χειρότερη (από την άποψη του Νεοελληνικού Κράτους) και από τις Συνθήκες της Ζυρίχης και του Λονδίνου: θα αναγνωριζόταν δυο εδαφικές (και όχι μόνο κοινοτικές) οντότητες με ευρύτατο ορίζοντα αυτονομίας στην κάθε μια τους. Ούτε αυτό θα είναι το τέλος των δεινών αν η πολιτική της Ελληνοτουρκικής αντιπαράθεσης που εγκαινιάσθηκε το 1955 συνεχισθεί, παρά τη διαφανεία δειλή και ανεπαρκή τάση ανταποδοτικής, και επανόδου στη γενική αρχή του Συστήματος του 1930 (Βενιζέλος - Ατατούρκ). Και η στιγμή που απαιτείται όχι απλώς επιστροφή σε εκείνο το πνεύμα συνεργασίας, αλλά σε μια συνολική στρατηγική σύγκληση Ελλάδας - Τουρκίας. Παράμοια επίδειξη της θέσης της Ελλάδας σαν συνέπεια των εσφαλμένων στρατηγικών επιλογών της συμβάλλει και στο Αιγαίο. Από ένα de facto Ελληνικό αρχιπέλαγος φθάσαμε σε κατάσταση διαμορφωμένης εδαφικής κυριαρχίας σε βραχονησίδες και νησίδες με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ένας εσμός από συγκεκριμένα προβλήματα έχει ανα-

κύψει: υφαλοκρηπίδα, εναέριος χώρος και έλεγχος FIR, κυρικά ύδατα, αποστρατιωτικοποίηση των μεγάλων νήσων, εδαφική κυριαρχία σε νησίδες, κοινές δικαιοδοσίες για την αμυντική θαλάσσια και ασφαλεία. Μια κραυγαλέα απόδειξη της αναδιοκρικής της Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής παρέχει και το γεγονός ότι το βάρος των προβλημάτων αυτών (ιδιαίτερα ορισμένων από αυτά) οφείλεται ακριβώς στις Συνθήκες, την απόλυτη τήρηση των οποίων (σαν Θεία Θέσφαση) έχουμε αναγάγει σε ακρογωνιαίο λίθο της εξωτερικής πολιτικής της χώρας (κλασικό παράδειγμα η αποστρατιωτικοποίηση των νησιών).

Η επίδειξη της θέσης της χώρας υπό το βάρος αυξανόμενων προβλημάτων είναι συνέπεια των στρατηγικών ασφαλισμών της. Ας ξαναγυρίσουμε νωρό στο 1955, και σε παρακολούθησούμε το φαιλό κύκλο των εξελίξεων που δρομολογήθηκαν από τότε. Τα ζυτικά συμπεράσματα Ελλάδας και Τουρκίας συμπίπτουν στη γεωπολιτική του χώρου μας, αλλά ειδικές σχέσεις είχαν εγκαθιδρυθεί λίγο πριν το 1955 (Συνθήκες Αγκώρας και Bled), σε ενεργοποίηση, συνέχιση και εντατικοποίηση των μεσοπολεμικών συνθηκών και του Βαλκανικού Συμφώνου. Σε αυτό το πλαίσιο, η πολιτική στο Κυπριακό που αποφασίσθηκε, χωρίς την προηγούμενη πλήρη συνεννόηση με την Τουρκία, αποτελούσε κορυφαίο στρατηγικό λάθος. Για να έναν ακόμη, ισχυρότατο, λόγο: η Κύπρος αποτελεί αντικειμενικά καίριο σημείο αναφοράς για την αρχιτεκτονική ασφαλείας της Τουρκίας. Η παραχώρηση της νήσου στη Μ. Βρετανία την εποχή της Συνθήκης του Βερολίνου είχε το νόημα, και έγινε με τον ρητό όρο, της Αγγλικής ευθύνης στην ασφάλεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ιδίως απέναντι στη Ρωσική πίεση προς νότο. Αντί αυτού, όχι μόνο η Ελληνική πολιτική στο Κυπριακό δεν έλαβε υπόψη τον απαιτούμενο συντονισμό δράσης με την Τουρκία στην αρχή, αλλά και μετά το 1963, η Κυπριακή πολιτική, συνδυαζόμενη με την Σοβιετική στρατηγική στην ευρύτερη περιοχή, και με Σοβιετικές εγγυήσεις ασφαλείας (αναποτελεσματικές όπως αποδείχθηκε το 1974), αποτελούσε εσκεμμένη στρατηγική πρόκληση στα ζυτικά συμπεράσματα της Τουρκίας, καθώς και αντέβαινε στο Αμερικανικό δυναμικό πεδίο της περιφέρειας.

Η ουσία του θεμελιώδους και κολοσσιαίου σφάλματος της Ελληνικής εξωτερικής πολιτικής είναι ότι στράφηκε κατά των ζυτικών συμπεράσεων του γεωπολιτικού χώρου μας (και άρα και των πραγματικών ζυτικών συμπεράσεων της χώρας μας) καταδύθηκε αντίθετα προς τις δυναμικές γραμμές του Παγκόσμιου Αμερικανικού ηγεμονικού πεδίου και αντιαντιπρόθεσε στην Ευρώπη τον οικείο μας χώρο. Έκανε λάθος βαρύ και τα τρία σημεία. Το पहλύνει και θα το πληρώσει, γιατί τα λάθη πρέπει να πληρώνονται. Μόνο έτσι μπορεί να αποκαταστεί ο νους ώστε να αποφευχθούν.

Τι κάνουμε τώρα; Στο επόμενο, για Ενωστράτ, Κυπριακό, Ευρωπαϊκή Ένωση και Αμερικανική ηγεμονία.

Τι κάνουμε τώρα; Στο επόμενο, για Ενωστράτ, Κυπριακό, Ευρωπαϊκή Ένωση και Αμερικανική ηγεμονία.